

**Asamblea Parlamentaria Euro-Latinoamericana
Euro-Latin American Parliamentary Assembly
Assemblée Parlementaire Euro-Latino Américaine
Assembleia Parlamentar Euro-Latino-Americana**

Výbor pro hospodářské, finanční a obchodní záležitosti

25.11.2011

PRACOVNÍ DOKUMENT

Obchod se surovinami mezi EU a Latinskou Amerikou

Spoluzpravodaj (LA): Oscar Arboleda (Parlandino)

Obchod se surovinami mezi EU a Latinskou Amerikou

První léta nového tisíciletí přinesla v celosvětovém měřítku zásadní politické, hospodářské a sociální změny, které jsou důsledkem přesunů v mocenských pozicích, například vzniku tzv. skupiny zemí BRIC (Brazílie, Rusko, Čína a Indie). Světový obchod získal díky nim novou dynamiku a hlavní velmoci musely poté projít drastickými změnami, aby zachovaly nadále své zájmy a svrchovanost své moci.

V těchto nových podmínkách musí svět navíc čelit změnám v tradičním složení zahraniční poptávky, jak je tomu v případě Latinské Ameriky (LA), která byla vždy zaměřena zejména na prodej vlastních surovin Spojeným státům americkým a Evropské unii (EU) a získávala od nich průmyslově zpracované výrobky s vysokou přidanou hodnotou.

S ohledem na změny struktury hospodářské a politické moci, k nimž dochází v posledních letech na celosvětové úrovni, se domníváme, že LA má nyní ideální příležitost k rozvoji svých výrobních systémů a že má možnost dosáhnout vedoucího postavení mezi ostatními světovými regiony, vzhledem k současnému stavu světové poptávky a zejména pak vzhledem k hodnotě obrovských neobnovitelných přírodních zdrojů, které vlastní, a k nesmírnému energetickému potenciálu na jejím území ve formě bohatých zdrojů vod, který nemají na naší planetě obdoby.

Kromě těžby energetických a těžních produktů na bázi ropy, plynu a uhlí existuje v tomto regionu, který čítá více než dvacet zemí, také zemědělský sektor, který má veškeré předpoklady k ovládnutí mezinárodních trhů, neboť nabízí produkty vynikající jakosti a za konkurenční ceny, které jsou způsobeny nízkou cenou pracovní síly. Je tedy zapotřebí urychleně zlepšit podmínky pro vstup produktů vyrobených v LA na evropský trh.

Na zasedání parlamentního shromáždění EuroLat, které se konalo v květnu v uruguayském Montevideu, přijal ostatně 2. výbor (pro hospodářské, finanční a obchodní záležitosti) usnesení, v němž bylo stanoveno toto: EU a země Latinské Ameriky musí přispívat k odstraňování překážek, které narušují obchod, a usnadnit tak obchodní vztahy. Co nejdříve by tedy měla být dokončena zásadní reforma dotací na vývoz zemědělských výrobků, která byla přislíbena v rámci jednacího kola WTO z Dohá.^{1c}

V této souvislosti je třeba poukázat na to, že tradiční styky mezi LA a EU se staly v současné době platformou pro obchodní výměnu, neboť evropský blok představuje významný zdroj přímých zahraničních investic do tohoto regionu. Tyto investice směřují zejména do Chile a Mexika, které před několika lety uzavřely dohodu o volném obchodu s tímto trhem. Také Peru a Kolumbie vkládají značné naděje v možnost uzavření dohody o volném obchodu do roku 2012 a země skupiny MERCOSUR daly zelenou dalšímu kolu jednání.

Díky této situaci získávají investice a biregionální obchod zcela nový rozměr. Nepochybně dojde k růstu přímých zahraničních investic ze strany zemí EU a za těchto podmínek bude mít Latinská Amerika velký zájem na tom, aby se její produkty ocitly na trhu, který zahrnuje 400 milionů obyvatel a který je tvořen převážně zeměmi s vysokou kupní silou.

V tomto procesu musí region Latinské Ameriky vytvářet takové jednotné politiky a strategie, díky nimž se naše produkce a vývoz do EU budou ve střednědobém i dlouhodobém měřítku opírat o přeměnu surovin ve výrobky s přidanou hodnotou, což Latinské Americe umožní vytvořit vhodné podmínky pro udržitelný rozvoj jejího hospodářství a pro modernizaci

¹ Parlamentní shromáždění EuroLat. Usnesení: Vyhledky obchodních vztahů mezi Evropskou unií a Latinskou Amerikou http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat/assembly/plenary_sessions/montevideo_2011/resolutions/trade_es.pdf, dostupné on-line od 4. října 2011.

výrobního systému.

Latinská Amerika v novém světovém kontextu

Nová politicko-hospodářská situace, v níž se svět ocitl na začátku 21. století, přinesla spolu s globalizací také ztrátu vůdčího postavení Spojených států amerických, která se projevila silnou finanční recesí. Současně se projevila také krize eurozóny, která destabilizovala světové kapitálové trhy a která nebude zřejmě v brzké době vyřešena. K této situaci přispěly i přírodní pohromy, které v březnu postihly Japonsko, dřívější druhou světovou hospodářskou velmoc, a svými důsledky zbrzdily vyhlídky na jeho růst.

Na druhou stranu došlo k seskupení zemí BRIC, které jsou aktéry mezinárodního obchodu, což opět nastolilo rovnováhu mezinárodních kapitálových toků. V takovýchto podmínkách již není na Latinskou Ameriku nahlíženo jako na zásobárnu, která uspokojuje vysokou poptávku po surovinách a potravin na planetě ovládané ve stále větší míře průmyslem; v současné době naopak získává pověst regionu, který může z dnešní složité hospodářské krize vytěžit příležitost k posílení vlastní situace a získání silnějšího postavení na světových trzích.

Reakce regionu na světovou hospodářskou krizi

V době zhroucení finančních trhů v roce 2008 získal region kladnou odezvu ze strany svých proticyklických hospodářských politik a také v podobě vysoké poptávky po surovinách. Vytvořily se tak vhodné příležitosti pro investice ze strany Evropské unie, které směřovaly do takových zemí, jako je Chile, Kolumbie, Peru a Brazílie.

Podle názoru místopředsedkyně Světové banky paní Pamelý Coxové projevil tento region obdivuhodnou odolnost vůči hospodářské krizi a poprvé ve svých dějinách zůstal stranou světových hospodářských tendencí, vůči nimž zůstal určitým způsobem *imunní*. V roce 2010 dosáhl vynikajících makroekonomických výsledků díky svým správně vedeným hospodářským politikám a díky těžbě surovin. Zásadní bylo v této souvislosti zvýšení vývozních cen komodit, což mělo kladný vliv na země vyvážející základní zemědělské zboží, nerosty a uhlovodíky.

Přesto je však možné, že se současná složitá situace, v níž se EU ocitla, odrazí i v Latinské Americe, a to prostřednictvím obchodu, investic, toků pracovních příjmů a fiskální rovnováhy. V rámci kontextu, jímž se zabývá Daniel Titelman, ředitel oddělení pro studium Ekonomické komise ECLAC, lze finanční krizi z roku 2008, která vznikla v důsledku tzv. *rizikových hypoték*, považovat za první část zápasu, z něhož náš region vyšel s velmi dobrým výsledkem. Situace v Řecku, která se může rozšířit i na další ekonomiky Unie, například Portugalsko nebo Španělsko, je teprve začátkem „druhé části“.

Jak uvádí Mezinárodní měnový fond ve své poslední zprávě, „nejhorší je strach z neznáma“. V důsledku této nejistoty může dojít pouze k vyostření hospodářské krize a ke snížení míry růstu.

Obchodní aspekt surovin

Podle statistického úřadu EU, Eurostatu, zaujímá tento blok 20 % světového obchodu a je druhým obchodním partnerem LA. Mezi 20 zemí Latinské Ameriky je tedy rozděleno 6 % zahraničního obchodu Evropské unie, přičemž tento procentní podíl tvoří zemědělské produkty (23 %) a potravinářské produkty (21 %).

Vysoký je rovněž procentní podíl produktů těžebního průmyslu (18 %), surovin (2,4 %), paliv (11 %), ručně zpracovaných výrobků (10 %), chemických produktů (5 %), strojů a dopravních zařízení (3 %) a produktů automobilového průmyslu (11 %).

EU prodává do Latinské Ameriky produkty s přidanou hodnotou vyrobené za pomoci moderních technologií, například zemědělskopřůmyslová zařízení, materiál pro dopravní odvětví a chemické produkty.

Podle údajů z téhož zdroje činily vývozy z LA do EU v roce 2009, vyčíslené v eurech, přibližně 75 miliard EUR, přičemž 65 % představoval vývoz surovin (48 140 milionů EUR) a 33 % produkty zpracovatelského průmyslu (24 728 milionů EUR).

Žijeme ve století Latinské Ameriky

Tento výrok nyní často slyšíme z úst mnoha vedoucích představitelů Latinské Ameriky, bez ohledu na jejich politickou příslušnost či integrační postoj. Obecně se rozšířil názor, že LA by se měla v celosvětovém měřítku stát regionem nejvyšší úrovně, což předpokládá nutnost spolupráce mezi výrobním odvětvím a vládami, která bude vedena v duchu integrace a povede celý region k těm nejvyšším cílům.

Komparativní výhody tohoto regionu jsou skutečně mimořádné. Bohatstvím přírodních zdrojů pro účely těžby předčí kterýkoliv region světa. Vyhledky, které má Latinská Amerika díky cenám surovin, lze tedy označit za uspokojivé.

Mělo by dojít k otevírání nových trhů, což se již nyní děje v Peru, Kolumbii, Brazílii a Chile. V úsilí o udržení tempa růstu tohoto regionu musí však být zohledněny především takové cíle, jakými je zvýšení produktivity či podpora proticyklických opatření. Kromě toho je zapotřebí usilovat rovněž o zachování či zvýšení materiálových toků směřujících nejen do Evropské unie, ale i na další trhy, například do Asie-Tichomoří, a dále o podporu diverzifikace vývozní nabídky a inovace výroby.

Podle názoru Silvie Reyesové, ředitelky pro oblast obchodních informací kolumbijské kanceláře pro podporu vývozu, PROEXPORT, je tento region bohatý nejen množstvím neobnovitelných zdrojů, k nimž patří uhlí, ropa a zemní plyn, ale má i značný potenciál, pokud jde o produkci obnovitelných energií z vodních zdrojů a z biomasy, které představují budoucnost lidstva. Jsou tedy splněny všechny podmínky k tomu, aby se toto století stalo pro Latinskou Ameriku zlatým věkem. Dále tato představitelka dodala, že náš region by se měl soustředit na to, aby zajistil rozvinutým ekonomikám alternativní zdroje energií.

Dalším nutným krokem je změna regionu v oblast zemědělskopřůmyslové produkce zaměřenou na formování výrobních řetězců, vzhledem k široké stávající nabídce zemědělských produktů a ceně lidské práce, kterou lze v celosvětovém měřítku považovat za konkurenční.

Mauricio Ramírez, předseda Kolumbijského sdružení malých a středních průmyslových podniků (ACOPÍ), uvedl, že „regionální rozvoj je do značné míry závislý na růstu a rozvoji individuálního podnikání, neboť sektor mikropodniků a malých a středních podniků může zajistit vyšší hodnoty růstu než velké nadnárodní podniky.“

To představuje jeden z důvodů, proč by měly subregionální integrační procesy usilovat o to, aby se v příslušných pohraničních oblastech s vysokou obchodní aktivitou začaly rozvíjet místní ekonomiky, a to vytvářením výrobních sdružení a asociativních politik založených na zásadě solidarity, jejichž cílem bude vyrábět produkty s přidanou hodnotou. Tak lze otevřít

cestu k účinné soutěži na takových trzích, jako je trh Evropské unie, na němž je poptávka po vysoce kvalitních produktech za konkurenční ceny.

Veškerá tíha latinskoamerické produkce leží na bedrech obyvatel venkova, kteří jsou navíc poškozováni vysokými překážkami, které zavádí Evropská unie v obchodování s našimi produkty. Druhý výbor shromáždění EuroLat předložil tedy dne 1. května 2008 plenárnímu zasedání tohoto parlamentního fóra usnesení, v němž vybídl k pokračování úsilí o splnění cílů jednacího kola z Dohy. Konkrétně v bodu 10 se uvádí toto: „vyzývá Evropskou unii a Spojené státy americké, aby podstatně snížily zemědělské subvence, zejména vývozní subvence, protože narušují mezinárodní obchod a škodí zájmům rozvojových zemí.“¹

Hlavní cestou, jak zlepšit rozvoj regionu Latinské Ameriky, je zajištění *fair trade*, tedy spravedlivého obchodu, s EU a podpořit oboustranně výhodné alternativy obchodování.

Materiálové toky směřující do Evropy svědčí ostatně o tom, že LA se stala významným zdrojem primárních produktů. Pokud by však došlo k nadměrné těžbě našich přírodních zdrojů, tato situace může v důsledku poškodit environmentální udržitelnost regionu. Je tedy rovněž důležité, aby v regionu existovala společná politika zaměřená na ochranu našich pralesů a vodních a nerostných zdrojů a aby byla ve spolupráci s EU zajišťována ochrana životního prostředí Latinské Ameriky.

Zdrojem obnovy by měl být rozvoj spojení mezi politikou a soukromým sektorem. Evropská unie, která kupuje od Latinské Ameriky primární produkty, musí nadále zajišťovat politický prostor pro dosažení konkrétních závazků, jimiž podpoří zachování našich zdrojů a šetrný přístup k nim.

V této souvislosti se musí biregionální politické dialogy soustředit na podporu spravedlivého obchodu, který umožní rozvoj výrobního systému Latinské Ameriky a současnělepší i produktivitu v Evropské unii.

Navzdory nejisté budoucnosti, která čeká Latinskou Ameriku i Evropu, je tedy zásadní vzít v potaz další růst Latinské Ameriky, regionu, který má sice bohaté zdroje ropy, plynu, elektřiny z vodních zdrojů a kovů a rovněž bohaté zásoby vody a orné půdy, avšak všechny tyto přírodní zdroje by měly být prostřednictvím konkrétně stanovených akčních plánů změněny v produkty s přidanou hodnotou či produkty zpracovatelského průmyslu.

---

¹ Parlamentní shromáždění EuroLat. Usnesení: Vyhledky, výzvy a příležitosti, které přináší jednací kolo z Dohy http://www.europarl.europa.eu/intcoop/eurolat/assembly/plenary_sessions/lima_2008.htm/adopted_docs/resolution_trade_committee_es.pdf, dostupné online od 10. října 2011.